

BASISINSTRUCTIES VOOR HET GEBRUIK VAN DE BANJO

De banjo is een tokkelinstrument met vier, vijf of zes snaren. Net als bij de gitaar ontstaat het geluid door trilling van de snaar tussen de nul-fret en de brug.

Een banjo bestaat uit twee delen: de hals en de klankkast.

De hals wordt gewoonlijk gemaakt van esdoorn, mahonie, walnoot of een andere houtsoort. Hij bestaat uit drie delen:

- a) De kop met een omhulsel voor de versterking, de nul-fret en de stemmechanismen waarin de snaren zijn bevestigd. De stemmechanismen kunnen van het gitaartype zijn of van een traditioneler planetary ontwerp.
- b) Het middengedeelte, waar de toets (ook wel fretboard genoemd) aan de hals bevestigd is. De toets kan van hout gemaakt zijn (ebbenhout, esdoorn, palissander enz.) of van composietmaterialen, en is voorzien van frets en markeringen ter oriëntatie. De hals is hier verstevigd en bij vijfsnarige banjo's vind je hier ook een capo voor bevestiging van de vijfde snaar.
- c) De hiel van de hals met een uitsparing voor een comfortabele grip op de toets. In de hiel bevinden zich ook de schroeven die de hals met het corpus verbinden.

De klankkast van de banjo bestaat uit het corpus, een relatief complex mechanisme voor het spannen van het vel en onderdelen die al dan niet deel uitmaken van de banjo, zoals een resonator of tone ring.

- a) Het basisgedeelte van de klankkast is het corpus – een rond frame dat vrijwel altijd van hout is, maar ook van ander materiaal gemaakt kan zijn (Deering Boston banjo's hebben bijvoorbeeld een stalen corpus). Het corpus creëert de basis van het geluid. De kwaliteit en verwerking van het materiaal, dus of het corpus van massief hout of multiplex (bij goedkopere modellen) gemaakt is, is daarom erg belangrijk.
- b) De tone ring is een ring die van boven op het corpus geplaatst wordt en waar het vel vervolgens op gespannen wordt. De tone ring is gewoonlijk van metaal (meestal staal, messing of brons), minder vaak van exotische houtsoorten (bijv. grenadille). Hij draagt bij aan de klank van het instrument en bepaalt de kwaliteit en het karakter ervan; banjo's met een tone ring geven een helder en hard geluid. Vooral goedkopere instrumenten worden vaak zonder tone ring gemaakt. Hun geluid is minder uitgesproken, maar hoeft niet per se minder goed te zijn en krijgt bij sommige stijlen (Clawhammer) zelfs vaak de voorkeur.
- c) De resonator is een gewelfde houten kap die de achterkant van het corpus sluit. Hij zorgt ervoor dat het geluid van het instrument voller en luider is. Banjo's zonder resonator met open achterkant worden Open Back genoemd.
- d) Het vel van de banjo wordt tegenwoordig meestal gemaakt van mylar, maar er zijn ook nog steeds muzikanten die op een banjo met een leren vel spelen. Het vel is aan de tone ring of het corpus vastgemaakt met een spansysteem bestaande uit een aandrukkring, spanhaken en een tussenring die aan het corpus is bevestigd. De ring is meestal van metaal (staal, messing) en vervult dezelfde rol als de spanrand bij trommels – hij houdt het vel optimaal op spanning. De spanhaken rond de omtrek van het corpus houden de ring op spanning. Hun andere uiteinde wordt door de gaten in de tussenring gestoken en met moeren vastgedraaid.
- e) De houten brug draagt het geluid van de snaren over naar het vel en zijn positie bepaalt ook de toonhoogte van de snaar. Via de brug worden de snaren aan het tailpiece bevestigd, dat voor een optimale spanning van de snaren zorgt.

Banjo's hebben tegenwoordig meestal metalen snaren. Sommige muzikanten geven de voorkeur aan nylon snaren of darmsnaren om een warmer geluid te krijgen. Het aantal snaren verschilt, afhankelijk van het type banjo.

Het stemmen van banjo's verschilt ook, niet alleen per type, maar ook naar voorkeur van de muzikant, die het stemmen kan aanpassen aan zijn speelstijl of een specifieke compositie (vooral bij vijfsnarige modellen).

Als de banjo metalen snaren heeft, is ook versterking mogelijk.

Verschillende soorten banjo's:

- **Zessnarige banjo's**

De zessnarige banjo is doorgaans hetzelfde gestemd als een akoestische gitaar. Ook daarom worden ze vaak door gitaristen bespeeld, bijv. door Taylor Swift, Keith Urban, Joe Satriani, Taj Mahal, John Fogerty e.a.

- **Vijfsnarige banjo's**

Vijfsnarige banjo's worden vaak gebruikt voor de stijlen country en bluegrass, maar ook voor genres als gospel, jazz, folk, rock enz. Ze zijn te herkennen aan de capo voor de vijfde snaar aan de zijkant van de hals. De gangbare stemming is g D G H d, maar er worden ook vaak andere soorten stemming gebruikt. Vijfsnarige banjo's hebben gewoonlijk 22 frets en een 26 1/4 inch-schaallengte, maar er worden ook vijfsnarige banjo's gemaakt (Parlor) met 19 frets en een kortere schaallengte (ongeveer 23 inch) en Long Neck modellen met een schaallengte van 32 7/64 inch en 25 frets.

- **Viersnarige banjo's**

Viersnarige banjo's zijn onder te verdelen in tenorbanjo's, die worden gebruikt in Ierse muziek of traditionele jazz (dixieland), en Plectrum-modellen. Voor het bespelen van een viersnarige banjo wordt meestal een plectrum gebruikt. De tenorbanjo (19-Fret Tenor) telt 19 frets en wordt gewoonlijk gestemd in C G D A, dus hetzelfde als een altviool of mandola; een 17-Fret Tenor ("Irish Tenor") heeft 17 frets en wordt gestemd in G D A E, dus als een mandoline of viool, maar dan een octaaf lager. De plectrumbanjo telt 22 frets en wordt meestal gestemd in C G B D.

Van de andere soorten zijn de populaire modellen Banjo ukulele (Banjolele) met de klankkast van een banjo en de korte hals van een ukulele, de mandolinebanjo (meestal achtsnarig met dubbele snaren) en twaalfsnarige modellen, die op dezelfde manier worden bespeeld als een twaalfsnarige gitaar, een vermelding waard.

De banjo en speelstijlen:

De banjo kan zowel met de vingers worden bespeeld (bij de stijlen Clawhammer en Bluegrass) als met een plectrum (Dixieland Jazz Style). Bij het spelen met de vingertechniek gebruikt men fingerpicks. De vorm en het materiaal van de fingerpicks kunnen verschillen – de fingerpick voor de duim is anders dan die voor de wijs- en middelvinger.

- Clawhammer is de traditionele stijl voor het bespelen van een vijfsnarige banjo. Terwijl de hand van de muzikant naar beneden beweegt, slaat hij met de nagel van zijn wijsvinger/middelvinger op de snaren, en tokkelt bij de terugwaartse beweging met zijn duim op de vijfde snaar. De vingers ontwikkelen geen actieve beweging, maar de hand blijft tijdens het spelen een klauwvorm houden (vandaar de naam clawhammer).
- De Bluegrass-stijl werd halverwege de vorige eeuw door Earl Scruggs bij kijkers en luisteraars geïntroduceerd. Hierbij wordt met drie vingers (duim, wijsvinger en middelvinger) gespeeld met fingerpicks.
- De Dixieland Jazz Style (flat-picking) wordt gebruikt bij viersnarige banjo's (tenor- en plectrumbanjo's). Hierbij wordt een gewoon gitaarplectrum gebruikt, die tussen duim en wijsvinger wordt gehouden.

Verzorging van de banjo:

- Maak je banjo regelmatig schoon (hardware en hout/coating). Gebruik hiervoor speciale cosmetica, geen gangbare commerciële reinigingsmiddelen, omdat die de coating van de banjo kunnen beschadigen.
- Bewaar je banjo op een plaats met stabiele luchtvochtigheid en temperatuur. Gebruik bij schommelingen in de luchtvochtigheid middelen om die te compenseren.
- Vervang de snaren regelmatig.
- Gebruik geen draagbanden van plastic of vinyl, omdat die de coating van de banjo kunnen beschadigen. Wees ook voorzichtig bij het kiezen van een standaard.
- Draai het vel aan.
- Was voor je gaat spelen altijd eerst je handen.

- Knip je nagels regelmatig. Vooral de hand die over de toets beweegt, kan in de loop van de tijd namelijk lelijke krassen op de toets veroorzaken.